

СЕЉАК.



Недељни лист, за кућу, поље и башту, са илустрацијама.

Издаје сваког
ЧЕТВРТАК.

Издаје и уређује:
ЂОРЂЕ РАДИЋ.

Предплатна цена:
годишње 4 ф. а. в.
полгодишње 2 „ „ „
на 3 месеца 1 „ „ „

Год. II.

У Новом Саду, 20. јунија 1863.

Број 25. и 26.

Православни:				КАЛЕНДАР.				Римокатолички:			
Јуни Ч.	20	Метод. Еп. Ват.	27	Самсон. странно.	Јули Ч.	2	Пост Бог.	9	Лукрец		
„ П.	21	Јулизи. мучен. Та	28	Кира и Јоанна без.	„ П.	3	Корнел.	10	Амали		
„ С.	22	Елервн Еп. Само.	29	Св. АП. ПЕТ. и П.	„ С.	4	Удалр.	11	Пио П. Рј		
„ Н.	23	Агривини мучен.	30	Собор 12 апостола	„ Н.	5	Вилхелм.	12	Хајир.		
„ П.	24	ИВАН ДАН	1	ЈУЛИ. Кос. Дамјан	„ П.	6	Исаја проро.	13	Маргар.		
„ В.	25	Феирони муч. ☉	2	Положен. Ризи Бог.	„ В.	7	Вилибал.	14	Бонавен.		
„ С.	26	Преподоб. Давид.	3	Јакинта Мученика	„ С.	8	Килиан	15	Разд. ап.		

Свиlena буба.

(Продужење.)

У четвртом веку. Овај век траје 7 дана до четвртог свлачења. Соба мора бити на 15-16 гради топла. У овом веку, мора се често, нов, чист и здрав воздух у собу пуштати. На врло топлим и запарном времену, треба широм врата прва отворити, а она друга с' комарником затворити. Тако отворити ваља и прозоре са сјевера. Ако је пак кишовито, онда се воздух ложењем ватре на врати фуруне, као што је већ негди речено, чисти. Док ватра гори, треба чешће врата и прозоре по малко отварати.

Многе петељчице од листа и поган као узроци воздушног квара, морају се сваки други дан подметањем дупли кревета на поље бацати, и бубе на друге кревете премештати, тако да 30-36 кревета напуне. Ови се кревети сад већ неморају ни чим преплетати. —

Сад се треба највише за лист старати; јер

га сваки дан све више треба. Зато је нужно, да се на лепом времену, за 5-6 дана набере и преправи. —

Први дан, кад се мало по мало разбуде добијају у више пута, до 60 фунти лепог чврстог, и мастног листа.

Други дан добију у 4 пута околу 100 фунти листа. Овај се дан на друге кревете премештају и ђубре се чисти.

Трећи дан поједу у 4 пута 140 фунти листа. Соба се отвора, да се воздух понови.

Четврти дан им се 170 фунти доброг и чврстог листа у 4 пута даје. Поган се с' долњи кревета баца.

Пети дан удари воља к' јелу натраг. Даје им се опет 4 пута, ал тек 70 фунти листа.

Шести дан спавају. Гди се будне пријете, треба им мало листа дати. Ако се тај дан 16 фунти потроши, то је много. Оне кревете, на којима овог дана листа има, треба на горње рафове метути.

Седмог дана почињу се бубе будити и не требају нимало ране. Док се пресвлаче топлота мора бити соразмјерно, једнака.

У петом веку. Овај век траје десет и једанајет дана до завијања. За то време треба да је топлота до 15-16 степени, али не већа, јербо би иначе испареније врло велико и бубама штетно било. За то, гди је само могуће нека се већа част кревета у великом простору, као у добрим шупама, амбарови и т. д. рани.

За топлоту, која се на овакови мести често мења, нека нам не буде баш много бриге. А гди се пространије место имати неможе, ту нек се промајом и извејавањем соба, што боље може помаже. На лепом времену нек су сви прозори и врата отворена; с' подне пак нек је непрестано сенка. На великој препеки и суши треба собе чистом ладном водом често прекати. Чист и здрав воздух, при том умерена топлота врло је нуждна у овом веку.

А на чистоту треба особито пазити; јер бубе пред завијањем много више погане, тако, да сасвим празне бити морају. Рану треба за више дана у преправности имати, јер се бубе у петом веку више од 4 пута на дан ранити морају, и то тако, да како су један лист појеле, тако други да им се простре и положи, то траје готово цели дан, до мрклог мрака.

Први дан једу 4 пута, и то сваки пут више, треба им дакле около 110 фунти листа.

Други дан једу 5 пута, и треба им 170 фунти листа; сад и треба опет на више кревета разделити и преместити.

Трећи дан једу 5-6 пута, и потроше 250 фунти листа. Собе се морају здраво проветрити.

Четврти дан једу 5-6 пута, и потроше 350 фунти листа; Собе се луфтирају и долњи кревети чисте.

Пети дан једу 6-7 пута, и треба им 500 фунти листа. Бубре се непрестано чисти, собе се и прозори отварају, новог и свјежег воздуха ради.

Седми дан једу 7-8 пута, но ударе мало натраг и троше 500 фунти листа. Овај дан треба и' опет премештати. На тај конач, можемо се и долњим креветима послужити, које од оставши петељки очистити ваља.

Осми дан даје им се 6-7 пута јести, ал све у мањим порцијама, тако, да тек 380 фунти листа потроше. Многе већ почињу глад и вољу к' једу губити.

Девети дан простире им се рана 4-5 пута; многе бубе већ престају овај дан јести; зато ће 300 фунти листа довољно бити. Долње кревете

треба непрестано чистити, собу и прозоре отварају.

Десети дан може им се за пробу јошт двапут, трипут листа дати, а доста ће бити 128 фунти. Овај се дан могу већ справе за завијање спремати, пак и' онда, кад се бубе добро изчисте на кревете понаместати. Бубре треба непрестано с' долњи кревета уклањати и бацати.

Сад је све ово речено, што је до завијања нужно било.

Сад да се о њима постарамо, док се сасвим незавију.

Знаци за завијање зрели буба показују се 10-г 11-г дана после последњег сна њиовог; а познају се овако:

Оне мало једу, дижу главу у висину и траже нешто око себе; тјело им је мекано, трбу им се ведри, и кад и' спрам светлости држимо, виде им се из уста танки кончићи. У врату и у прсима светли се жута материја, из које ће свилу прести.

Сад је време, да се справе за завијање на кревете простире.

Доста је две или три на један кревет метути; но најпре и' треба, као што је већ речено, с' гранчицама искитити, пак ће се бубе, које су за завијање спремне, скоро за тим на њи попети. Ако су справе те већ тако пуне, да на њима од прилике 200 буба има, онда се уклоне на згодно место, и на њиово место постављајусе друге, тим начином треба ће сваки кревет 8 до 9 такви справа. Наши људи и жене служе се при завијању буба обично метлом и то с' доста добрим успјехом.

Овде се мора и то примјетити, да гранчице те не смеду врло дугачке бити, да се бубе не би могле с' њи на горње рафове попети, или да се неби између њи и горњи кревета завијати почеле, јер би се тако при премештању и мењању справа кончићи њиови поскидали, пак би се тако бубе у свом послу смеле и узнемириле.

Ако су вр'ови гранчица врло шиљкасти и оштри, треба и' срубити да се бубе о њи не огребу. Но при свем том може се свагда по мало листа по кревети посипати за бубе, које јошт нису до завијања доспеле. Топлота несме од 16 степени већа бити, јер би иначе бубе грубију свилу преле.

Како се почну завијати одма се долњи кревети уклонити могу, које бубе у почетку завијања јошт поскапају, те треба тако уклонити.

Дуплоне, двојнице или две бубе, које се заједно почињу завијати треба одма разставити. Гране, на којима су се бубе завијати почеле,

треба на друго место и у миру, док посо свој сасвим не сврше, оставити. Ту не сме нит врло топло, нит врло ладно бити. Чаурицама не шкоди више, ма и ладније било.

Проћиће од прилике три или четир дана, док се све бубе на гране препну и завијати почну. Све гране, које смо првог дана с' бубама на страну уклонили треба кретом с' једном чертом назначити, другог дана с' две, а трећег с' три черте и т. д. и тако и' треба разделити, да гране с' истим чертама заједно стоје, пак ћемо тако знати, које су чаурице једног времена. То је зато добро чинити, што свака буба обично за четир дана чаурицу своју сврши; и тако можемо петог дана све оне чауре, које су с' једном чертом назначене, скинути; шестог дана чауре с' две черте, а седмог оне с' три черте и т. д.

Често ће се многе бубе и на мрежама и на кревети завити; но и ове се могу седмог дана све поскидати. Ове треба међу оне помешати, које су петог дана поскидане.

Чауре, које су у три различна дана поскидане, треба од други разделити: но све се морају на чиста и сува места и тако поставити, да се ни мало не прегњече.

Узрок раздељивања тог јест овај. Дванајетог дана после довршене чаурице, почињу већ лептирице излетати; да излете морају чаурицу прогризати, а прогрижена чаурица није за предиво свиле способна. За то је нужно, време и век чаурица добро знати, да се из њи пре, нег што лептирице излете, свила прести може.

Тко чаурице своје сам прести жели, тај мора на време њиово добро пазити, као год и онај, који њи у свиларе продаје, што мора знати, колико им је времена, ако с' тим и себи и другом шкодити не жели.

Да се брига та и штета предупреди, измислили су људи начин, како се бубе у чаурицима пре излетања њиовог умртвити могу, а да се опет доброту свиле не шкоди. Тим се начином могу чаурице дотле држати, док се не нађе прилика, да и' продамо, или сами опредемо.

Како и' умртвити треба, то ћу доцније казати.

Тко дакле чаурице своје таки после раздјељења и пребирања њиовог сам умртвити жели, тај мора то најдаље за шест дана учинити; а није му ни нужно по она три различна дана пребирати, него се мора пожурити да и' што брже умртви.

При скидању чаурица с' грања треба на ово пазити:

Треба и' полагано окидати, да се не повреде, и да се бубе унутра не сгњече, јер то свилу прља.

Марамицу, то јест ону свилу, која чаурицу обкружава, треба такођер с' гране и с' чаурице лепо скинути и оставити; јер и ова свила, кад се добро и чисто држи, има своју цену. —

Чаурице треба на четир класе или сорте разделити, јер свака сорта има своју особену цену, као:

1. Са свим добре и чврете чаурице јесу најскупље.

2. Несовршене, мекане и рупчасте.

3. Влажне, а то су оне у којима су бубе поцркале, и

4. Двојнице или дуплони, у којима су се две или три бубе завиле, јесу јефтине.

Тако треба беле од жути разделити, кад је учињено, треба се пожурити, да се продаду или умртве.

(Свршиће се.)

Лак начин, руже из семена производити.

Господине уредниче! Као ваш предилатник, читам одвећ радо ваш користи доноси лист, и жао ми је, што није бар двапут тако велики, да се могу што више красне те науке научити, у којој, као старац већ од 75 година јошт уживам (Могоа би драги господине и двапут толики бити, да има само за толико подпоре, ал се и овако натезати мора. Уред.). —

Примите овај мали допис у ваш поштовани лист, а то је: Како се на лак начин руже из семена производе. Ја сам ово по упутству једног баштована и сам искусио, и то се чини овако: Узмем у јесен сасвим зрели шипака, пак ји метем у маовину, која је увек мало влажна, и ту остане семе до пролећа; у пролеће га лепо у леје посејем, а у јесен изникнуте ружице подрежеш. Идућег пролеће ји расадим, пак ји после пустим да расте у вис, ал све гранчице са стране подсечем, да ми брзо и право шибљика расте; на ове после очим (äugeln) какве руже ођу, пак имам лепе, праве и високостабљикасте руже, које ми као јабланови у башти стоје.

Л. Ђ—ћ.

ц. кр. мајор у пензији.

Поступак при ватању семена од репе.

Пре него што се лишће при вађењу са репе покида, избирају се најлешше, т. ј. такве, које по изгледу нису шупље, али су велике и чисте, које мало поредни жилица имају и које око

листног срца много лишћа немају; земља се са такви отресе, без да се једна о другу или о земљу туку, но напротив мора се то с' највећом пазњом радити, и онда се одма тамо однети, гди ћеду се преко зиме закопати. При товаривању и стоваривању мора се такођер добро пазити, да се неугрувају, јер би свака угрувана у земљи изструнути морала.

Оно место, на ком ће се репе закопати, мора се једно 8 палаца ископати; онда се репама пазљиво лишће на $1\frac{1}{2}$ палца сасече, да срце здраво и читаво остане, пак се онда на то ископано место једна поред друге поређају тако, да гомила као неки трап изгледа. Гомила се ова најпре покрије са сламом, после по потреби на то са земљом, а при јачим мразевима са лишћем од дрва и пепелом, да мраз непродре; покривач овај скине се после у пролеће, кад се већ мразевима немамо надати; ал ту треба и једно 2 до 3 завежљаја сламе турити, која се и vadити и опет уметути може, да се по потреби репе промајати могу. Преко зиме се морају више пута прегледати.

Земља, у којој ће се ове репе пресадити, треба да је од горњака заклоњена, да је дубоко узорана или ископана, да је ђубревита и да је трошна. Мора бити такођер чиста од корова и травуљина.

Ако се мразева у пролеће већ више немамо бојати, и ако је земља подпуно сува, онда је пре забадања репе треба јошт једаред дубоко преконати и предрљати.

Сад се уже преко земље превуче, и поред њега у даљини од 4 стопе јаме ископаду, у које ће се репе пресадити. Репе се позабадају сад у те јаме (ал свака репа мора бити здрава), и с' руком са земљом загрну. Поред сваке репе мора се тачка забести, да се проклијало стабло превеже, да се при ветру скр'ало неби. По времену се морају репе ове обкопавати и прашити јошт чешће нег' кукуруз, да се коров и травуљина, што већма тамани и да се земља боље добри и промаја, да стабло снажније расте. Кад репа већ високо изтера, треба само најснажније гранчице оставити, а друге посећи, да неузимају у залуд другим бољим рану. Ако је већ више од пола кичице прецветало и у семе се замеће, онда треба оно друго цвеће одсећи, да овај заметак боље, здравије и крупније семе да.

Семе се, кад је већ зрело, пазљиво скине, осуши и изврши, пак се онда на суво место, најбоље у кончаним кесицама остави до потребе. У трговини долази више пута и незрело семе на продају, зато се после и расаде од таковог се-

мена осуше. Незазрело семе истина проклија, и једно 14 дана јошт може бити снажније тера нег' зрело, ал после угине, као канда га нешто подгризује. Зрело семе спорије клија, ал је у расту сталније и плода донесе.

Овај поступак при ватању семена од репе је на многогодишњем искуству основан.

(Journal de l'agr.)

Сљедства претераног гојења.

При претераном гојењу марве, укажу се нека особита појавлења, о којима се до данас није знало ни доказало од куда долазе. Дисање отешча, куцање је срца тавно, ноге су ладне, и не маће наиће и смрт, која се несрећа са пуштањем крви само привремено уклонити може. При претераном гојењу дебља марва једнако, а тежина не расте ништа. Најпре се то сумњало, да се при претераном гојењу у марвинчету сувише крви ствара, и да је то најглавнији узрок оним појавлењима, а у ствари је баш противно, јер што је марвинче богатије на маслу, тим сиромашније на крви.

Енглез је неки свима којих се ово тиче разјаснио ову ствар. Он је прегледао црева највећма угојене марве, које су године 1857. у Лондону на земљодјелској изложби највеће награде добили. Код оваца, свиња и говеда нашао је, да је у те марве цео дроб нездрав бијо, црна цигерица је била препуњена с' крвљом, у белој се налазило пуно чворића, у којима је или црви или кречне масе било, а црева су сасвим са шкрофулозном материјом обасута била. Срце није имало праве своје боје, а из нутра се скоро све у сало претворило. Све ово се дало одвећ јасно видити на једном, ни подпуне 3 године старом волу, који је осим друге ране јошт дневно 21. фунту олајне проје добивао, а при изложби је бијо 2800 фунти тежак. Овде, као и на више другој марви је само мало фалило, да од ма'а смрт дође.

Ова награда, која укусу месу одузима, неможе се слободним оком видити, но само увеличателним стаклом.

При гојењу се слегне маст, као што је познато на одљусним частима марвеног тела испод коже, на бубрезима, бурагу, цревима и на срце. Кад су већ ове частице мастју препуњене, онда се маст даље разширује и слеже на жиле, то је већ већи степен гојења. При овом степену је јошт месо здраво и укусно. Претерадулице и ове границе већ, онда се некако све жиле у маст чисто претворе, немају моћи стезати се, а будући

је овим променама срце највише изложено, није у стању сад крв кроз тело протуривати, него се крв на гдикоја места нагомила, уири, и онда она сљедства дођу, која смо горе навели, пак шта више, и срце се распасти мора.

То су дакле сљедства претераног гојења.

Од чега зависи доброта меса?

Доброта меса зависи:

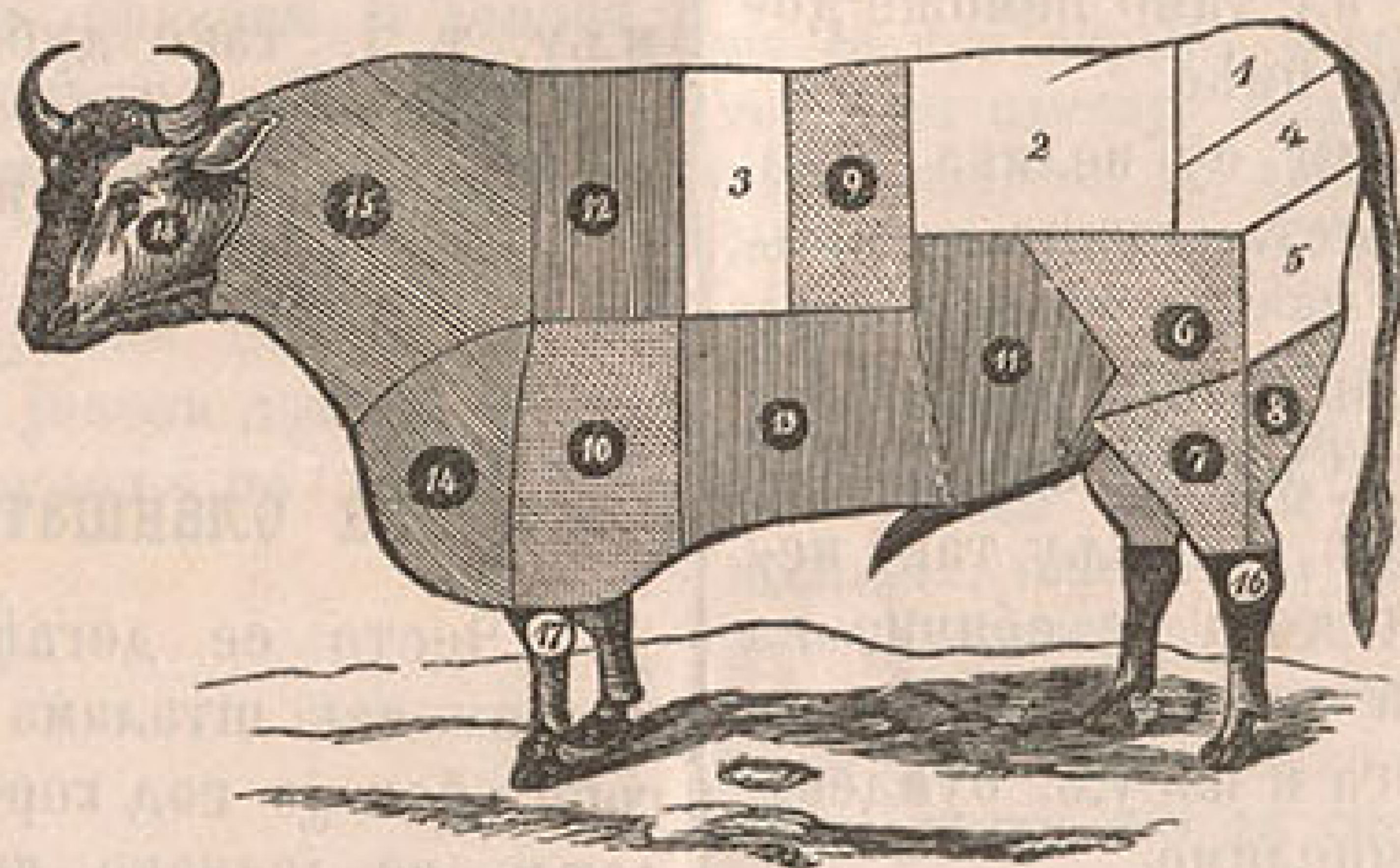
1.) Од пасме марвенске; јер од пасме управо зависи, дали марва — ми ћемо овде о рогатој марви сад говорити — то својство има, да је на њој дебело-или танко-жиласто месо; дали при гојењу сала или масти вата; дали на оним местима, гди је месо најукусније, много меса има; дали је танки костију а пуна меса и т. д.

Искусан касанин, кад марву за своју касаницу купује, гледи увек: да је марва танке и мекане коже, јер по тим суди да је марва добро рањена, и да је здрава и укусног меса; он бира ону марву, која је широког, правог и јаког стражњег дела; пуни ребара и кукова и лака врата, јер зна да је таква марва на кантару тешка, и да на тим местима много, најлепшег и најбољег меса има.

2.) Од века; за касаницу је онда добро кад је јошт у пуној снази својој. Ако је крава или во већ остарела, онда ји треба на јасла метути и гојити, да мало сока у месо добије, јер је од старог марвинчета месо суво. Наравно да она крава, која већ зубе губи, никад онако укусно месо имати неможе, као теле или јуне. 3.) Од рода; крава, која се више пута телила, неможе никад онако месо имати, као во при доброј рани, јер телењем много сока месо губи. 4.) Од ране. Од добре и укусне ране, добро је и сочно месо, а од суве ране неможе ни месо сочно бити. 5.) Од части телесни, на којима месо лежи. Енглези су у тој струци много вештији. Они цену определе по месу, то јест с' које је части тела месо одсечено, и тако деле месо у 4 разреда; првог је разреда месо најкупље, јер је најбоље, најукусније, најпитателније и најсочније; пак затим иде други разред, ту је месо лошије и зато јефтиније, за овим трећи, јошт лошије и јошт јефтиније, а за овим четврти најлошије и најјефтиније. На дрворезу је први разред бео

остављен под бројевима: 1, 2, 3, 4 и 5., другог разреда је месо под бројевима: 6, 7, 8, 9 и 10., у трећи разред спадају бројеви: 11, 12 и 13 а у четврти: 14, 15, 16, 17 и 18

I.	разред број	1.	зовесе:	фарка или варна,
"	"	2.	"	бок,
"	"	3.	"	предна ребра,
"	"	4.	"	бедро.
"	"	5.	"	бутина
II.	"	6.	"	горња слабина
"	"	7.	"	дојна "
"	"	8.	"	листови
"	"	9.	"	средња ребра
"	"	10.	"	наплећак.
III.	"	11.	"	узребарак
"	"	12.	"	плећа
"	"	13.	"	груди
IV.	"	14.	"	подвратак.
"	"	15.	"	врат.
"	"	16 и 17.	"	кости (ноге).
"	"	18.	"	глава.



И тако Енглези као што рекосмо по овим разредима месо продају. Исто тако би се могло и код нас продавати, а не да човек, који тако рећи којешта добије, исто онако да плати, као и онај што најбоље месо добије; најправичније би било, да се месо и код нас на разреде раздели, пак како тко плати, онако да му се да.

Кукуруз и његово распрострање.

Кукуруз (der Mais, Zea Mays), зацело из Америке долази, а у саједињеним државама американским је он и основ земљодјелства, јер кукурузу је све једно, бије он на каменици, на песку или дубокој иловачи посејан он свуди прти. Посао, којег' кукуруз зактева за време раста, исплаћује се подпуно. На земљодјелским изложбама се доносило кукуруза на углед, који су по 11 клинова имали, и то клинова од 12-16 подпуни палаца високи и до 7 палаца у дојној ширини са 1446 зрна. Један баштован у Америци вели, да је он на нараштај једне стабљике кукурузне пазиво, и потврђује, да је иста једног дана 6, другог 5¹/₂ а трећег 5 палаца нарастла, дакле за три дана 16¹/₂ палаца.

У Европи је била Шпанија прва, која је ку-



куруз сејала. После Шпаније Француска, а познати економ Јунг је положио основ земљодјелству са кукурузом у Француској. „Кад ја објелавише земље у Француској описивати почнем“ беше његове речи, при уводу књиге своје, коју је о кукурузу написао, „онда ће се показати, да је једино добро земљодјелство у читавој држави, — изузимајући само неке одвећ плодне предјеле — само на основу сејања кукуруза утемељено. Гди се у Француској кукуруз несеје, тамо је угар уведен, а гди је овај, тамо људи више пута гладују. Становници они предјела, у којима се кукуруз сеје, који су срећни да га сејати могу, и који с' његовим хранећим и гојећим лишћем марву своју ране, треба руке Богу да дигну и да му срдечно захвале, што су се у таквим предјелима родили; и они заиста благо у кукурузу имају“.

Данас се пак кукуруз сеје по целој Америци, већој части Азије, северне Африке; а у Европи се свуд сеје гди дозрети може, јер га и у северним предјелима сеју, ал тамо не може дозрети, него га косе за зелено пиће.

У дубоким долинама, гди су велика брда, незрела кукуруз, будући доста сунца и топлоте нема.

Код нас је кукуруз најбрашнавији у Срему; а у обште кукуруз код нас свуди прти, ако се само добро окончава и надгледа, а земљу тако не слаби као друга рана, и због тога је обично на кукурузишту добро жито, а ми овде у нашим предјелима сејемо између њега и пасуљ, бундеве, лан и кудељу коју за семе мислимо.

Јел ти слаба земља, а немаш за тај паргноја да је нагнојиш, сеј кукуруз на њу! —

Нов начин сејања целера.

Љубитељима целера ево нов начин сејања, како га један енглески баштован приповеда. Он вели: „Ако оћеш лепог целера да имаш, а ти баци семе јошт у почетку месеца фебруара. Кад су већ биљке прилично израстле, а ти ји повади, и пресади на какву ђубревиту леју, и покри сваки разсад са н. пр. цветним лонцем. Сад направи балванчиће на другу леју, која је дубоко изкопана, пак те пресађене, и испод лонаца стојеће биљке, по други пут на те балванчиће пресади, и то почетком јунија, пак ји сад ту брижљиво заливај. Земља одвећ ђубревата неваља за целер, јер у њој труне и црвља. Нађубрена мора бити земља, у којој се целер сади у средњу руку. На овај начин сејан целер врло велик бива.“

Јошт једно употребљење коприве.

Кад је наш један предплатник г. Ђ. М. из О. о употребљењу коприве у 22. броју листа нашег читао, јави нам, да се коприва и за лек употребљује, и то противу „зубобоље“.

Коприва се има дакле, по његовом изказу, завити у белу ланену — кончану — мараму, пак се испод браде дуж оне стране, на којој зубболе, свезати. Ово су, вели он, више њи покушали и помогли се.

О сађењу врбе и тополе.

Најбоље је време за сађење врбе и тополе са шибљикама, пролеће. Јесен није за тај посао тако згодна као пролеће. Шибљике треба онда забадати, кад прутити пупити почну, али док јошт ни први лист развили нису. Да добро прти, нужно је да добре и довољне жиле има; зато треба шибљике 4—12, палаца убоности у земљу, т. ј. тако дубоко, да више ока у земљу дођу, како би јаке и разгранате жиле пуштале, јер очи у земљи жиле, а над земљом гране пуштају.

За олакшати краваша телеће.

Често се догађа, да краве ноћу теле; у многим пак шталама дуго ноћу жижак или свећа горе. Док је год горећ жижак или свећа у штали, дотле се једнако крава мучи и натеже, ал опростити се порода неће, док се год жижак или свећа неугаси. Треба јој дакле у том, и онако опасном случају, тиме бар олакшати, да се свећараније у оној штали угаси, гди за телеће краваша има.

Како се задржи карфиол, купус и келераба преко зиме?

Да карфиол, купус и келерабу преко зиме дуго фришко одржиш, а ти ји одсеци тако, да од корена неколико палаца на њима остане, пак онда из тог корена на један палац извади оно из среде, ал тако, да корен с' поља неповредиш ни најмање. Сад вежи канапом корен, пак обеси везан купус, карфиол или келерабу, ал тако, да она избушена страна горе дође. У ту избушену јамницу сипај сваки дан јутром фришке воде, пак ће ти се на тај начин дуго: купус карфиол и келераба одржати.

Доброг плода само добро семе даје.

Ово ми сви признајемо, ал опет по тим нерадимо. Узмимо само како се код нас при сејању кромпира ради; овде се најмање, закржљаво и најгоре комађе избира и посеје, као канда ће овде природа закону њеном неверна бити, пак ће чудо учинити. Гди који пут међу људи такови хрђави комада више у једну руну, пак веле: шад једно изникне! као канда би две нуле један број дале; кромпири за сејање су најбољи они, који су у процену (Durchmesser) два палца, који су здрави и леци.

Овакове дакле сејати треба. N.

Да гусенице са купуса и кеља растераш.

Ништа друго немој чинити, вели баштован Родлер, него позабадај између купуса и кеља на сваку леју по неколико брезови и јовови (Birken-und Erlen-zweige) гранчица. Од мириса, ког ова дрва од себе дају, разиђу се све гусенице.

Друго је пак средство против такови гусеница, будући свуди брезова и јовова дрвета нема, посејати неколико стручака кудеље по леји.

Опомена.

О рађењу коња са прекрупљеном зоби и са сечком.

Свима ће бити познато, да се са прекрупљеном зоби и са сечком рађени коњи гоје, и да се с' овим начином рађена јако штеди.

Неки назови-зналац г. М. пустијо се у свет са његовом књижицом, у којој жели противно доказати. Папир је јако стрпељив, пак све подноси што се на њега напише, ал нека исти г. М. немисли, да ће и људи тако стрпељиви бити, пак ће му веровати, гди он потврдити жели, да коњи са тим начином рађена у болести које-какве, особито у балу падају. Будући смо сад баш ту књижицу у руке добили, то опомињемо наше економе, да су сви наводи г. М. неистинити, и нико нека се од његови ти поука на таканак лед навести неда, ако би књижицу ову у руке добијо.



Псећа бесноћа.

Ми смо лане у 31. и 32. броју листа нашег о овој болести нешто јавили. Сад је лето, пак се најлакше догодити може, да цето побесни, ту онда треба га покушати излечити.

Бесноћа, која на псе, мачке, курјаке и лисице напада, својствена је и смртна болест, које природа јошт одкривена није, и која у тело од ње нападнуте зверке неки отров разпространи, који се уједом у рани и даље разпростире, и који се тек деветог дана или кад кад девете недеље или јошт доцније укаже.

За узроке ове болести, рачунају се: велика и држећа зима, велика пренека, брз прелазак са топлоте на ладноћу; кад н. пр. цето од топле пећи с' места на јаку зиму изађе; кад многог поквареног мяса једе; кад нема довољно чисте воде, пак је онда цето принуђено трулу какву из баре пити; особито пак ако му се при парењу посао прекрађује, или ако га тко у том баш случају задиркује, гди особито то спада, кад га несмислено ко ладном водом у тај пар полије, а то ће сваки увидити моћи, да ово на њега у том случају одвећ великог уплива и раздражења имати мора; али сигурно има јошт ту и други узрока, од којих ова болест доћи може, који су до данас јошт непознати.

Знаци болести су ови: Пас изгуби сву његову веселост, невесео је и тражи једнако самоћу, неједе и непије ништа, спусти уши и реп, нелаје, неслуша и непознаје свога господара, лењ је и невољан, уједа око себе само кад га мало шта раздражи, скривасе у тавна места без да спава, и тешко ће га тко измамити и довабити; очи му потавне и почну му сузити и крмељити, а кад легне обично ји затвори, баца се на свашто што би му неповољно у његовој околини стојало ил' лежало, при ходу савије реп међу стражње ноге, а цело му тело некаку дрктавицу добије. Ово су знаци првог степена болести; знаци другог степена укажу се тек после 12-24 сати, или и после неколико дана, и то су знаци праве бесноће. У овом су степену горенаведени знаци у најстрашнијем виду развијени; стра је бесног пса у том степену видети. Пас у том степену поред отворени уста једнако пени, спусти језик да виси, очи му поцрвене као ватра, длаке му се наостреше, шкрипи зубма, одвећ дивје и као безсомучан трчи без да зна куда или да куда оће, и обично тамо амо кламитајући, и нико га у том случају није у стању задржати; здрави пси беже и удаљавају се од њега, не лају на њега и негоне га; што му год на пут стане, или ако на кога наиђе, таки га нападне гризе и баца се на њега од стра; после падне на земљу, мало се опет подигне, пак онда на ново падне и у тешким боловима цркне. Овај степен бесноће може 3-4 дана трајати, лако је дакле помислити, колико квара за то време таково цето учинити може.

(Свршиће се.)



СИТНИЦЕ.

— Средство против „мокрица“ или „бабура“ (Asseln) у подруму. Ако имаш ови безкрилни насекома у подруму, а ти посни подрум на једно по палца висине са истученим негашеним кречом, пак га онда само толико покваси, да се раздоби; ту ће ти се све мокрице накупити, а заиста поцркати. [461.]

— Ране на дрва треба само са катраном и чађом намазати, пак ће одма зарастити, и неће даље ићи. Овако вели професор Феленберг. [38.]



ПИСМОНОША.

Честном господину Ђ. П. у Пардањ. Припослато ће се штампати, само се дотле претрпити морате, док са свиленом бубом небудемо готови, јер два чланка која се продужују неможеду у један ма ићи. Ово вам на знање, да неби шта противно мислили, што до данас ушло није.

Благ. госп. Јов. п. л. Д-ћу у Т. Ми вам савјетujemo — познавајући ваше земље — да никакве друге плугове неузимате но од Видача из Пеште, то су најјачи, и најсолидније саграђени, и цјели својој подпуно одговарају. —

Госпоји Марији Николићевој у Темишвар како друга премија готова буде, послаћемо вам све заједно.

Г. Ђор. Гавриловић испану у Фрањево. Семена од „Ренушца“ можете добити код: „Fleischman & Weber, Samenhandlung in Pest“ по 15 нов. лот.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ.

С' прошастих бројем смо послали поштованим нашим предбројницима и подпомагатељима економског овог листа, предплатне листове с' том молбом, да нас и на даље у нашем раду подпомогну, и да нам се што раније на ново јавити изволе, те да број штампајућих екземплара, исто тако и премија одредјелити можемо, да неби и ми узалудне трошкове са сувишним штампањем правили, а да би они опет подпуно бројеве добити могли.

Нико нам пребацити неможе, да нисмо оно чинили што смо обећали, и јошт би се више чинити дало, кад би нас само економи, общтине, народне школе и други онако подпомагали, као што би требало да нас подпомажу. Сваки слободно нека наш лист сравни са другим страним листовима те струке, пак ће се уверити, да за њима ни најмање заостали нисмо; а тако сравањивајући је наш лист у цени и сувише јефтин, јер га они поред 10-20,000 предбројника по ту цену дају, по коју ми поред 400 предбројника дајемо, само да се одржи.

Премије зато дајемо, што се такве слике недају у дрворезу тако представити, као у природи верним бојама, а то нам сваки одобрити мора, да се прва премија природније на артији представити није могла; а друга је цвеће, које се лепше израдити даје, и тога ради су они шест најновији членка *шако лепо урађење, као да су и саме у природи на артији прелеаљене*. Сваки ће увидити, да је оваки посао и с' трошком скопчан; све ми носимо, и нежалимо ни труда ни трошка, и зато желити можемо: да нас они, којих ради пишемо, а и други љубитељи књижевности подпомогну, те да нас неоставе, *да ни с' подизни 400 предбројника кубуриши морамо*.

Умољавамо дакле све наше предбројнике и пријатеље, да нас подпомогну, да своје познанике и пријатеље књижевности на подпомагање користног овог листа понуде, да би овај више и боље писати могао, и да неби ми морали као лане, из свога цена трошкове намиривати, у ком би случају с' издавањем престати морали.

Скупитељима дајемо на 8 скупљени предбројника један број на дар.

Цена је **од јулија до конца године 2 ф. а од јулија до конца септембра 1 ф. а. вр.** Премије се само онима дати могу, који лист за по године одрже, ма се они и на четврт године предплаћивали — како је коме лакше.

Предплату примају све ц. кр. поште, познати скупитељи, а из узајмне љубави и уредништва „Срб. Дневника“, „Напредка“, „Србобрана“ и „Данице“, и ново установљена србска књижара г. Светолика Лазаревића у Новом Саду (преко пута дунавског сокаку). Из Србије ће предплате примати г. поручик Јован Драгашевић професор на војеној академији у Београду.

У Новом Саду 19. јунија 1863

Уреднишво „Сељака“.